

Távoktatással kapcsolatos szülői tapasztalatok egészségügyi dolgozók körében a Covid-19 járvány első hulláma idején

Szerzők: Farkas Ildikó^{1,2} – Düll Andrea^{2,3}

¹ ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem Pszichológiai Doktori Iskola

² ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem Ember–Környezet Tranzakció Intézet

³ BME GTK Szociológia és Kommunikáció Tanszék

A Covid-19 járvány első hullámát kísérő korlátozó intézkedések közül az iskolabezárásokat követő otthoni digitális tanrendre átállás jelentős kihívások elé állította az iskoláskorú gyermeket nevelő családokat. A pandemia elleni védekezésben nagy szerepet játszó térbeli korlátozások, távolságtartás speciális élethelyzetet teremtett, az otthonok funkciói kibővültek a távoktatással, távmunkával, a családtagok szinte állandó jelenlétével, a róluk való gondoskodás folyamatos igényével. Az betegellátásban dolgozók munkába járás mellett alakították ki a stratégiáikat a helyzet megoldására.

Feltáró jellegű, környezetpszichológiai szemléletű kutatásunkban arra kerestük a választ, milyen kihívásokkal, nehézségekkel szembesültek a családok a térbeli korlátozások és távoktatás időszakában, majd a feloldást követően, milyen megküzdési stratégiákat alkalmaztak, hogyan adaptálták az otthoni térbeli elrendezést az új szituációhoz, milyen funkciókkal bővült a virtuális térhasználatuk, hogyan alakultak az érzéseik, kapcsolataik, terveik, gondolkodásmódjuk.

Hólabda módszerrel toborzott résztvevőkkel, online felvett félig strukturált interjúkat elemeztünk tematikus analízis segítségével (N=16). Ez a módszer viszonylag egyszerűen alkalmazható a kutatói kérdéssel kapcsolatban felmerülő témák mintázatának azonosítására egy új jelenség feltárásában, tömör leírásában, jól észrevehető a hasonlóságok és különbségek az adathalmazon belül. A válaszadó szülők 32-48 év közöttiek, 14 nő, 2 férfi, a megkérdezettek felének be kellett járnia dolgozni, másik felük távmunkában, vagy kisgyermek mellett otthon lehetett. A legtöbb család rendelkezett saját kerttel.

A legnagyobb nehézséget a munkába járók számára a gyerekfelügyelet megoldása, az otthon maradóknak az oktatással kapcsolatos nehézségek, konfliktusok, az időbeosztás megszervezése jelentette. Szinte mindannyian szerepkonfliktust éltek meg. A digitális tanrend és összezártság extra terhelést rótt a családokra, melyet fokozott stresszre utaló érzések jellemeztek. A kert és a szabadban tölthető idő felértékelődött. Megoldásaik között a napirend kialakítása, fontossági sorrend meghatározása, kiszervezés, érzések kezelése (elengedés), mozgás a szabadban volt a legjelentősebb. A virtuális térhasználat minden család életében kibővült, általában nem csak az oktatás kapcsán. A járványhelyzet a korábbi terveik átütemezésére készítette őket, gyakran felgyorsított tervezett folyamatokat, térbeli átalakításokat. A megkérdezés időpontjáig már jól átgondolták a tapasztalataikat, tanulságokat, következtetéseket, javaslatokat fogalmaztak meg, hogyan javítható a távoktatás minősége egy esetleges következő hasonló helyzetben.

Kulcsszavak: Covid-19 járvány, távoktatás, környezetpszichológia, egészségügyi dolgozók

ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem „Doktori projektek” konzorciális kutatás-támogatási pályázat (2020) finanszírozásában.